

23-04-019

ny verden

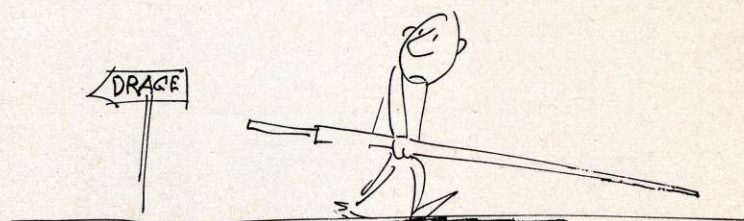
DE ER MORGENDAGEN

Perspektiver og
erfaringer i skolen

TIDSSKRIFT
FOR MORALSK
OPPRUSTNING

NR. 9 1971

Frykt for konfrontasjon?

«Det kontroversielle engasjerer. De viktige spørsmål er alltid kontroversielle. Men vi har flyktet fra det kontroversielle i skolen, og dermed stengt ute sentrale eksistensproblemer.

Vi har hatt to typer å stri med. For det første frykten for at unge skulle påvirkes religiøst eller i et bestemt livssyn. Dette objektivitetshysteriet er heldigvis på vei ut. Nøytralitetens umulighet er avslørt.

En annen frykt har preget kristendomsundervisningen: frykten for konfrontasjon mellom ulike oppfatninger i viktige livsspørsmål.

Det klages over manglende interesse for kristendomsfaget. Kanskje engasjement fra elevenes side er avhengig av vår villighet til å gå løs på det kontroversielle . . .» skriver den kjente pedagog Ingrid Neraas i *Vår Kirke* 21. august 1971.

I dette nummer presenterer NY VERDEN boka «De er morgendagen — perspektiver og erfaringer fra skolen». En **debatt-bok** som utgiveren, Lærerstudentenes forlag, kaller den — der for sitatet ovenfor som bakgrunn.

Forfatterne av boka sier i sitt forord: «Sterke krefter i vår egen tid propaganderer et nytelsespreget og selvopptatt menneskesyn. Andre reduserer mennesket til en brikke i et ensrettet kollektiv.

Hvor står skolen i denne situasjon?

Det er vår overbevisning at skolens viktigste oppgave i dag ikke er å gi kunnskaper, men å hjelpe den nye generasjon til å bli selvstendige individer med et livssyn og verdier som setter dem i stand til å bygge et menneskeverdig samfunn.»

De som leser boka, vil snart oppdage at forfatterne ikke er redde for konfrontasjon eller lider av objektivitetshysteri. Det kan være en av årsakene til at boka allerede er oversatt til en rekke språk og blant annet går som føljetong i en arabisk avis.

Emma Howard har vært lærerine for det farvede lederskapet i Amerika. Hun begynte ved folkeskolene i Washington DC og avsluttet sitt arbeide som foreleser i «Development Psychology» ved Alabama State College, hvor Martin Luther King begynte sin gjer-ning. «Jeg foretrekker å kalle dette faget 'menneskets vekst og utvikling',» sier fru Howard. «Jeg liker ikke alle de fine ordene som stadig dukker opp innen undervisningen. Ett nytt, fint ord hvert år! Og uten mening, mange av dem.»

— *Hva har vært Deres siktepunkt med undervisningen?*

— Jeg husker Ralph Abernathy (mannen som tok over etter Luther King). Han var ærgjerrig, men doven, da jeg hadde ham som elev. Han ville gjerne komme til toppen, uten å 'deliver the goods'. Uten å forberede seg skikkelig, og det sa jeg til ham. Jeg ga ham en F (stryk-karakter). Da jeg besøkte Alabama sist, ba han meg hjem til middag, og til gudstjeneste med ham og familien neste morgen. Jeg var ikke forberedt på at han skulle presentere meg for hele menigheten som 'Det eneste menneske som har gitt meg en F'. 'Den F-en er jeg glad for idag,' sa han.

Vi har hatt flere stadier i vår frigjøringskamp, fra borgerrettsbevegelsen til Black Power.

Det enhver minoritetsgruppe søker, er sin egen identitet, sin egen verdighet. Og vi er i ferd med å finne den. Men hva er neste skritt?

Vi trenger den hvite rasen. I det vi selv finner vår identitet, må vi påta oss ansvar. Ansvar for våre familier, for vårt lokale samfunn, for landet og for verden. Men vi må forberede oss, vi må kvalifisere oss. Og det kan man ikke gjøre alene, isolert på ett sted. Det er nødvendig å lære andre mennesker å kjenne. Da kan vi begynne å sette pris på dem — og da vil vi også ha noe å bidra med.

Det er gjennom nye forhold til våre medmennesker at vi kan bygge et nytt samfunn.

— *Hva betyr dette for Dem?*

— Jeg har vært et menneske

„De knuste våre glass”

som var fylt av hat. Hat er synd, det er en sykdom. Det blinder og binder, og gjør deg ufølsom.

Det var tre episoder i min barndom som fikk meg til å begynne å hate. Da jeg var 12—13 år gammel ble våre skoler i Washington DC segregert. Et medlem av min familie var bestyrer for de farvede folkeskolene i Washington DC. I likhet med de andre farvede lærerne fikk hun mindre i lønn enn hvite kolleger i samme stilling, for hennes vedkommende var det en forskjell på \$ 500. Det var bare gjennom hjelp fra en stats-kongressmann fra en annen stat at dette ble rettet på flere år senere, to år før hun døde.

Den neste hendelsen var forbundet med de tre mennene i vår familie, mine to bestefedre og min far, som arbeidet i The Bureau of Engraving and Printing i Washington, hvor de var ansvarlig for fremstillingen av dollarsedlene som ble brukt over hele landet. Fruen til en av våre presidenter kom på besøk en dag, og etter å ha gått gjennom trykkeriet, forlangte hun at de farvede arbeiderne skulle segregeres, at de skulle spise i adskilte kantiner og andre restauranter enn de hvite.

Den tredje episoden fant sted omtrent samtidig. Vi var noen klassekamerater som pleide å besøke biblioteket sammen. Like over gaten var en iskrembutikk, og på vei til biblioteket bestemte vi

oss for å kjøpe iskrem-soda. Vi fikk det vi ba om, men da vi var ferdige, ble glassene våre knust mot gulvet.

Disse barndomsopplevelsene gjorde meg meget bitter. Men jeg har funnet en nøkkel, en vei ut av bitterheten. Når du bestemmer deg for å akseptere absolutte moralnormer i livet ditt, betyr det at du begynner å ha omsorg for de som misbruker og sårer deg, og at du ser det dype behovet de har i sitt eget hjerte. Snobberiet, hykleriet og overlegenheten deres er bare symptomer på et slikt behov, det er *de* som trenger hjelp. Jeg har lært at det er gjennom absolutt ærlighet og kjærlighet dette er mulig. Det er ikke lett, men hvis vi gjør det, hvis vi er ærlige overfor dem vi er bitre mot, kan vi komme ut av bitterheten.

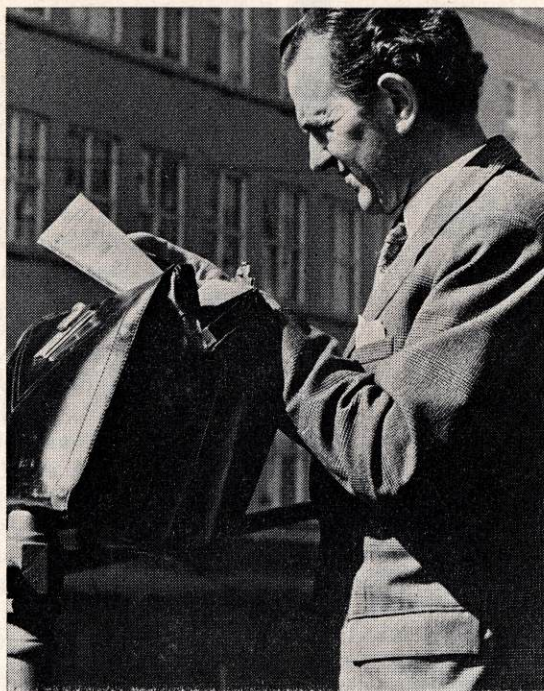
Dette er ikke noe en gjør fort og lettvtint. For meg tok det 7 år i et tilfelle, inntil jeg traff vedkommende menneske og ble tilstrekkelig ærlig til å be om unnskyldning. Da kom friheten. Jeg tror det er den eneste ekte form for frihet vi kan ha, når vi blir fri fra hat og bitterhet.

— *Har De noen planer for fremtiden?*

— Ifjor sommer bestemte jeg meg for at jeg ikke skulle begrense meg til Amerika, men utvide omsorgen og kampen til alle folk, og reise hvorhen det skulle være. Knappt en måned senere ble jeg bedt om å komme til Barbados i Vest-India med to MRA-filmer. Jeg visste at det var et riktig skritt, og at Gud hadde merket seg beslutningen min! Og nå er jeg her i Europa — på ubestemt tid.

Mitt land Amerika har eksportert mange slags produkter rundt til verden — gode og dårlige produkter. Men Gud har gitt meg det løfte at Amerika kommer til å eksportere menn og kvinner i løpet av de neste 25 år, som er fri fra hat, fri fra grådighet, og motivert av tjenestens ånd istedet for fortjenestens ånd.

E.R.H.

Erling Førland

Lektorene Erling Førland, Sven Fraenki og Jon Henden har skrevet og samlet materiale til boka «De er morgendagen», utgitt på Lærerstudentenes Forlag. Her gjengis et kapittel om

Karakter og påvirkning

Det pågår på flere hold en diskusjon om hvorvidt skolen skal påvirke elevene med bestemte normer og etiske vurderinger. Enkelte mener at skolen skal stille seg nøytral i disse spørsmål. De unge skal selv — på fritt grunnlag — kunne danne seg sine oppfatninger og ta stilling til moral og livssynsverdier.

Ut fra en rekke grunner må et slikt syn på skolen avvises. For det første vil det ikke kunne gis noe «fritt grunnlag» som den enkelte kan ta sine avgjørelser på. Vi er alle — og ikke minst den oppvoksende generasjon — under et stadig press fra oppfatninger og meningsyttringer som impliserer moralske vurderinger.

Spørsmålet er ikke om elevene skal påvirkes, men *hva slags* på-

virkning de skal gis. Er det en nytelsesorientert og egoistisk livsholdning presentert gjennom film og reklame som skal påvirke og danne holdningsmønster? Er det konkurransesamfunnets vurderingsskala hvor den enkelte måles etter sosial og økonomisk prestisje? Eller — skal skolen sette inn med en påvirkning som søker å danne holdninger ut fra andre verdinormer?

For det annet er et forsøk fra skolens side på å innta en nøytral holdning i seg selv en umulighet. Også den som forsøker å stille seg nøytral, påvirker. Ingen lærer kan unngå å gjøre et subjektivt inntrykk på sine elever. Den som tilstreber å være nøytral, demonstrerer nøytralisme som en holdning eller et ideal. Med eller mot sin

vilje kommer læreren dermed til å idealisere en passiv tilskuermentalitet og medvirker til at eleven blir et upersonlig masse menneske som lett gir etter for manipulasjon og gruppepress.

For det tredje er kravet om at skolen skal stille seg nøytral i disse spørsmål, basert på en feiloppfatning av de psykologiske betingelser hos barnet selv. Barnet har primært behov for trygghet. Dette innebærer blant annet at det må kunne oppleve miljøet som en fast strukturert helhet. Et miljø med sterkt motstridende impulser og vurderinger vil virke desintegrerende på barnets personlighet. Behovet for trygghet impliserer et behov for et fast referansepunkt, en opplevelse av at noe er rett og noe er galt. Møter så barnet en skole som stiller seg nøytral med hensyn til etiske vurderinger, vil dette hindre barnet i å få dannet en fast personlighetskjerne og dermed også muligheten for å få utviklet evnen til selvstendig tenkning og vurdering.

Selvsagt skal skolen etter hvert konfrontere elevene med divergerende oppfatninger av moral og livssynsspørsmål, og læreren må selv vise den toleranse og respekt som en saklig fremstilling krever. Men toleranse og saklighet må ikke lede til et objektivitetshyckleri, med en uforpliktende fremstilling av alle oppfatninger som likeverdige. Når eleven i skolen skal få utviklet evnen til selvstendig tenkning og kritisk vurdering, gjelder dette ikke minst i konfrontasjon med de ulike oppfatninger innenfor moral og livssyn. Kritisk vurdering er mulig bare ut fra bestemte normer og på grunnlag av en fast vurderingsbasis. Har skolen unnlatt å gi de unge en slik basis, overlater den dem til et frustrerende kaos, hvor alt flyter og ingen holdepunkter finnes. En skole som i objektivitetens og nøytralitetens navn avstår fra å gjøre et moralsk valg, gjør likevel et valg med vidtgående moralske konsekvenser — den velger det eksistensielle vakuum for sine elever.

Forts. s. 10

Frigjøring av lære- og skaperevne

En fortelling fra «De er morgendagen»

Mange elever har fått blokkert sin evne til å lære og å skape. Årsakene kan være mange. Blokkeringen kan være en uløst konflikt som tynger samvittigheten og stjeler elevens selvtillit. Hvis denne konflikten ikke blir løst, kan den bli fortrenget og sammen med andre problemer bli en avgjørende hindring for elevens personlighetsutvikling. I en atmosfære av åpenhet og tillit kan eleven føle seg fri til å snakke ut om sin konflikt, og få den hjelp han trenger for å fjerne blokkeringen, slik at hans læreevne og skapende krefter blir frigjort.

I en av klassene mine i den høyere skolen hadde jeg en gutt som var svært genert og som stadig gjorde det dårlig ved prøver og tentamener. Han hadde særlige vansker med grammatikk og matematikk. Når han ble spurt om noe, pleide han å stamme fram et ord eller to, og så stoppe. Jeg ble ofte irritert på ham — det var sløseri med tiden, syntes jeg.

Så hadde jeg en dag en samtale med hans far, som gav meg et helt nytt bilde av gutten. Han sa at han hadde en meget sterk vilje — mitt inntrykk var at han heller var en svak karakter. En gang hadde han gått sin vei da faren hadde sagt til ham at hvis han ikke la mer energi i arbeidet sitt, kunne han forlate hjemmet. Foreldrene måtte gå ut og lete etter ham, og sent på kvelden fant de ham på vei bort fra byen.

Neste morgen fikk jeg tre tanker i min stille stund: for det første å be ham om unnskyldning i klassen for min irritasjon, så snakke med ham privat senere på dagen og tilby meg å hjelpe ham med skolearbeidet, og for det tredje å fortelle ham om en viss ting fra min egen erfaring da jeg var på hans alder.

Det gikk greitt alt sammen inn-

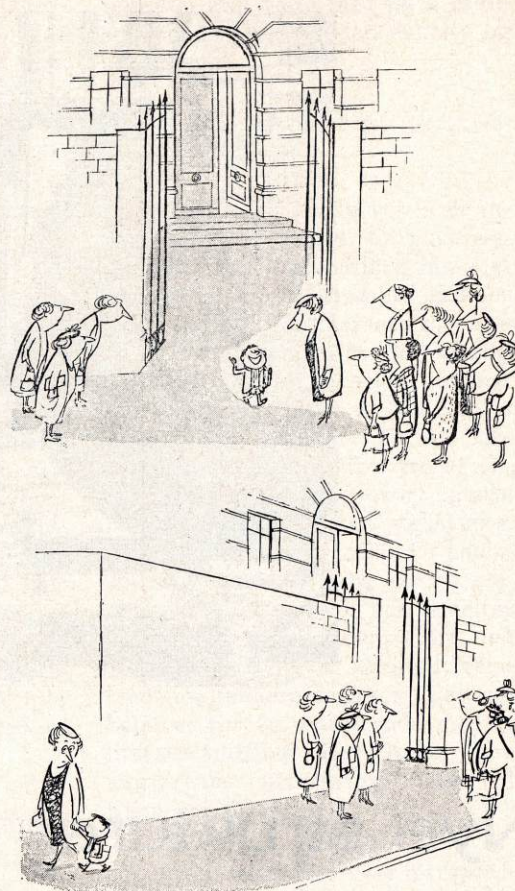
til jeg kom til det tredje punktet. Vi satt overfor hverandre i hver vår lenestol i mitt hjem og snakket om noe grammatikk, som han nå greide mye bedre enn før. Jeg mente at tiden var kommet til å fortelle ham om min erfaring.

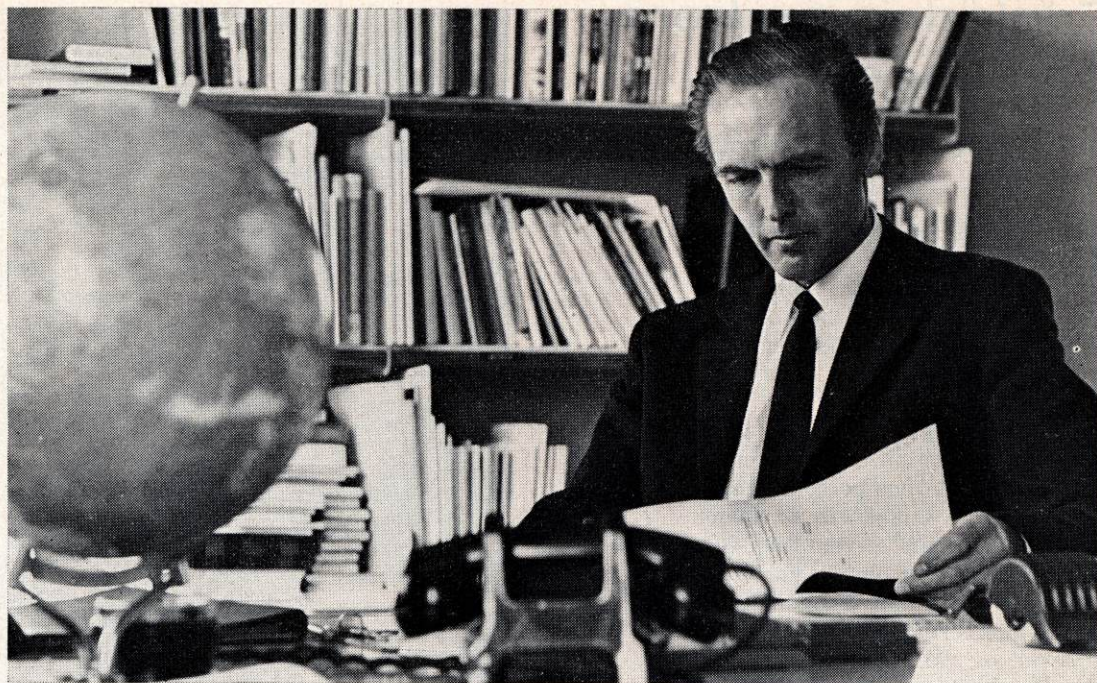
Som gutt hadde jeg et klenge- navn, «Hanen», fordi håret mitt stod rett opp som en hanekam. En gang da jeg gikk i hovedgaten sammen med min mor, møtte vi noen av klassekameratene mine, som begynte å gale som en hane på den andre siden av gaten. Mor spurte meg hvorfor de gjorde dette. «Det er til meg de galer,» sa jeg, «de kaller meg 'Hanen'».

Akkurat da jeg skulle til å fortelle ham dette, slo det meg at jeg kanskje kunne få samme klenge- navnet som lærer også — og gå med det resten av mitt liv! Derfor fortsatte jeg med undervisningen. Men nå gikk det ikke så godt som før. Da sa jeg: «På skolen hadde jeg et klenge- navn. De kalte meg

for 'Hanen.' «Det er på samme måten med meg,» sa han, «de kaller meg for 'Bananen'». Dette spilte på hans bleke ansiktsfarge, og det rimte også på familienavnet hans — to meget ømme punkter hos en gutt. Så begynte han å snakke mer fritt om seg selv og sine vanskeligheter. Han var reddere for klassekameratene sine enn for lærerne. Han fortalte om noen ganger han hadde vært uærlig overfor klassekameratene, og han bestemte seg til å fortelle dem sannheten.

Neste dag stilte jeg et spørsmål til ham i klassen. Han reiste seg og gav et fullverdig svar med fast og klar stemme. Alle de andre snudde seg og så på ham og undret seg over hva som var hendt. Han forbedret seg så mye at han fikk beste karakter, noe ingen hadde ventet. Jeg forlot denne skolen, men fikk høre fra mine kolleger at forbedringen i studiene fortsatte.

Jon Henden: Døra til kontoret står alltid åpen . . .

Nye strukturer er ikke nok

Skolestyrer Jon Henden intervjuet av Jens Jonathan Wilhelmsen

Skolestyrerkontoret er stort og lyst. Foran på skrivebordet pranger globusen som en kulerund formaning om å holde det globale perspektiv for øyet. Kopier av Picasso og van Gogh pryder en av veggene, malerier av talentfulle Manglerud-elever den andre. Et høyttaleranlegg med utallige nummererte knapper og stor mikrofon er et enveis kommunikasjons-system fra skolestyreren til skolegården og klasseværelsene.

— Er kommunikasjonen like god i motsatt retning, Henden?

— Det uheldige ved svære skoler som denne her på Manglerud er at det lett oppstår mangel på kontakt. Vi er 1000 elever og 70 lærere, og vi blir ofte gående mere eller mindre fremmed for hverandre. For å rette på noe av dette

står døra til kontoret her alltid åpen. Personlig synes jeg at den best anvendte tiden er når jeg kan sette meg ned sammen med elever eller lærere og snakke om ting som angår oss selv eller vårt arbeid i skolen.

Jon Henden er skolestyrer på Manglerud ungdomsskole. Hans fødested, Hennebygda i Nordfjord med ca. 100 innbyggere, har lite til felles med den kjempeskolen han nå leder.

Sammen med lektorene Erling Førland og Sven Fraenki, er Jon Henden forfatter av «De er morgendagen — perspektiver og erfaringer fra skolen», som i disse dager kommer ut på Lærerstudentenes Forlag.

— Hvordan ble denne boka til?

— Et team av lærere fra forskjellige land arbeidet på et utkast til boka. Vi var kommet sammen til en konferanse i Caux i Sveits. Mange av de praktiske eksemplene i boka stammer fra lærere vi møtte der nede. Den mer teoretiske siden og redigeringen tok vi på oss. Vi fikk den engelske utgaven ferdig først, og annet opplag av den er allerede utkommet i London. Den er også oversatt til tysk og arabisk.

— Hva håper dere å oppnå gjennom boka?

— For det første håper vi å kunne gi mange lærere en visjon for hva de er ment å gjøre gjennom sitt arbeid i skolen. For det annet vil vi, gjennom de praktiske eksempler, gi tro på at de proble-

mer vi står overfor i skolen kan løses, og at vi gjennom skolen kan være med på å bygge et nytt samfunn.

— Hvilke behov i skolen er mest påtrengende?

— Barn og unge er utsatt for en kolossal påvirkning fra mange hold. Det var enklere tidligere, da påvirkningen var mer ensartet. Mangesidigheten betyr at det blir vanskeligere å bygge opp en fast personlighetskjerne. Ikke minst de unge står ofte uten et klart svar på spørsmålene: Hvem er jeg, hva tror jeg på, hva mener jeg?

I vår skoles formålsparagraf er oppdragelse til selvstendighet kommet inn som et nytt og vesentlig element. Dette betyr at vi må lære de unge å lytte til sin samvittighet. Skal skolen anbefale elevene dette, må den samtidig hjelpe til å utvikle en slik personlighetskjerne av faste normer og verdier.

Selv tror jeg at dette er skolens viktigste oppgave i dag, både med tanke på den enkelte og på samfunnet.

— Tror dere at denne boka kan vise vei?

— Lærerne er av Stortinget blitt pålagt en tosidig oppgave. 1) Å formidle kunnskaper og utvikle ferdigheter, og 2) å gi de unge en kristen og moralsk oppdragelse. Lærerne har et rikholdig utvalg av hjelpemidler til å utfø-

re første del av oppdraget. Derimot står en dårlig rustet med hjelpemidler når det gjelder den andre. På denne bakgrunn tror vi at boken møter et reelt behov.

— Hvilke stridsspørsmål i norsk skoledebatt ser du som de vesentligste?

— Det store flertall av lærere og foreldre ønsker at skolen fortsatt skal bygge på et kristent verdigrunnlag. Dette er også vedtatt av et enstemmig Storting. På flere hold er det imidlertid krefter som arbeider for å skape en helt ny situasjon, der skolen skal bygge på et materialistisk samfunns- og menneskesyn. På lengere sikt vil den avgjørende kamp stå mellom disse to grunnoppfatninger. Men om skolen skal møte tidens utfordring, tror jeg det kommer til å kreve forandring av oss alle, enten vi har en personlig tro på Gud eller ei.

— Hva betydde møtet med Moralsk Opprustning for deg?

— Det betydde et mer nøkternt og realistisk syn på meg selv, og en hjelp til å ta fatt på problemer jeg hadde resignert overfor. Jeg lærte for eksempel å se på vanskelige elever som mennesker, ikke som problemer. Vanskelighetene kan ofte være veivisere som hjelper en til å nå inn til de avgjørende spørsmål i elevens liv.

Jeg fikk også tro på at Gud kan lede i hverdagen, og at vi gjennom

lydighet kan være med på å realisere Guds plan for den enkelte og samfunnet.

— Noen kommentarer til skole-demokratiet?

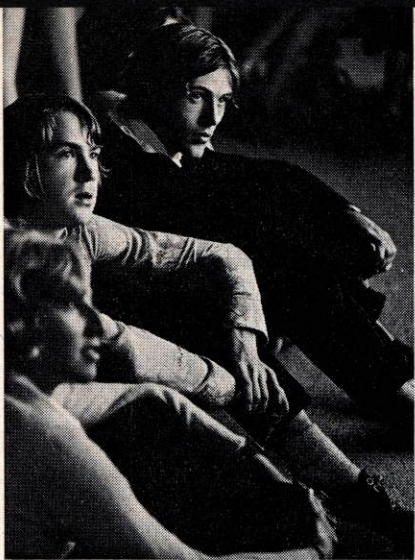
— Det er en riktig vei vi er inne på når vi forsøker å trekke elever, lærere og foreldre inn i et samarbeid for å fremme skolens målsetting. I vår iver etter å gjøre skolen demokratisk har vi riktignok i enkelte tilfeller kommet skjevt ut. Men dette er feil som vi forhåpentlig lærer av. Vi må bare ikke la oss forlede til å tro at demokrati utelukkende er et spørsmål om system og strukturer. Ønsker vi å skape forhold i skole-samfunnet — og i det større globale samfunn — hvor den enkeltes menneskeverd blir respektert, må en ny innstilling til. Mange fremtredende tenkere snakker i dag om behovet for en omfattende mentalitetsforandring. Her ligger den avgjørende utfordring både til hjem og til skole.

— Din mest interessante opplevelse under arbeidet med boka?

— Det var å møte det vell av erfaringer som lærere verden rundt har gjort. Da vi kom i gang, strømmet det inn historier om hvordan de ideene vi bygger på har vist seg å fungere i det daglige liv. Gjennom disse erfaringene, som er ryggraden i boka, har jeg selv fått mer og mer tro på det vi prøver å gjøre.

Henden sammen med en gruppe elever.

▲ Hver dag møttes opptil 200 studenter og annen ungdom fra alle kontinenter for å legge planer for felles aksjoner og dele sine erfaringer.

Lærere fra Norden prøver språklaboratoriet sammen med noen av delegatene fra Sør-Afrika. (Nederst til høyre.)

▼ Nordisk ungdom satte sitt preg på konferansen. Her møtes en gruppe fra Norden på plenen foran Mountain House.

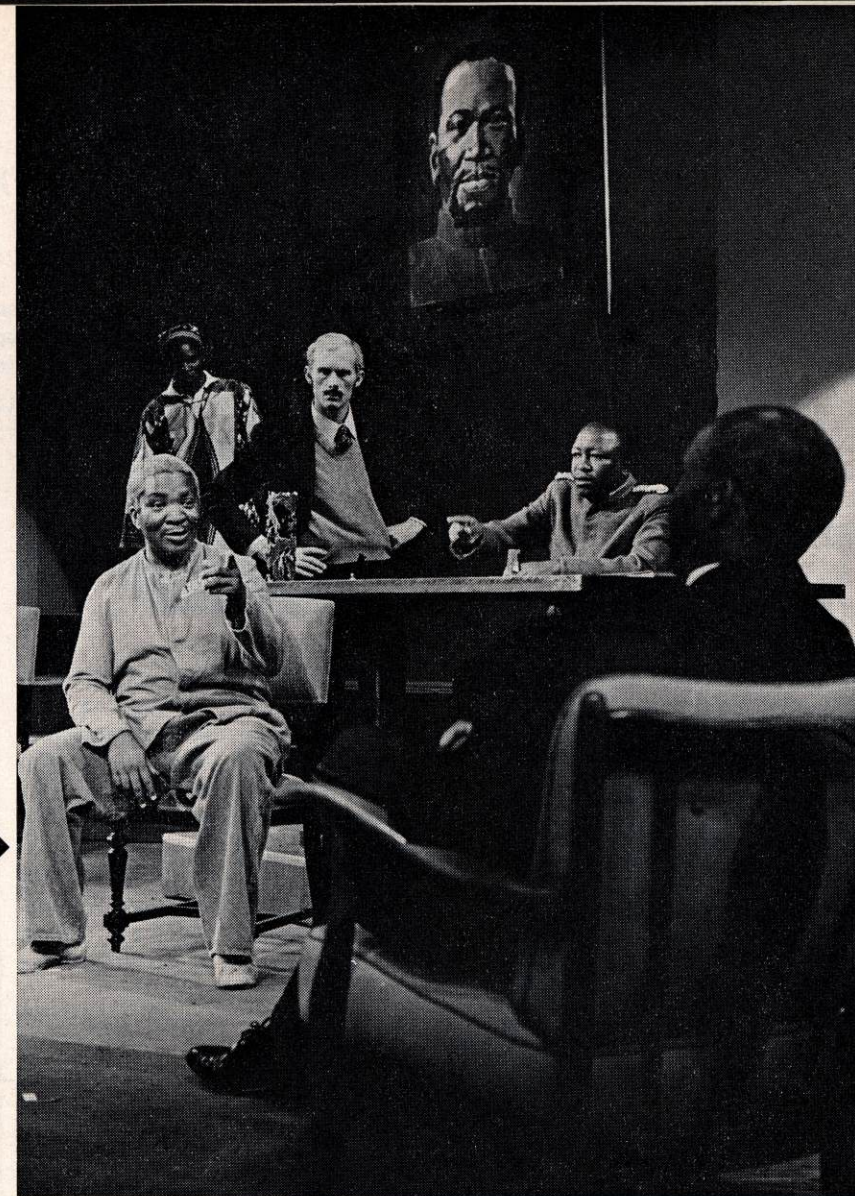

Omkring 2000 mennesker fra 46 land tok del i verdenskonferansen i Caux i løpet av den vel to uker lange sesjonen i juli. En vrimmel av raser og språk, drakter og skikker. Men først og fremst mennesker som var kommet for å søke løsninger på problemer og konflikter i sine land, eller for å hjelpe andre. Disse bildene gir noen glimt fra livet og aktiviteten ved dette møtestedet i Sveits.

Caux 1971 I BILDER

▲ Politikere fra seks land: fra venstre Senator Ralph Vibert, Jersey; Michael Kaniniba, medlem av parlamentet i Papua-Ny Guinea; Dr. Amir Hussein Nakhai, viseundervisningsminister, Iran; Yann Celene Uregi, medlem av parlamentet i Ny Kaledonia (fransk koloni); Adolf Scheu, medlem av Forbundsdagen, Bonn; Kim Beazley, parlamentsmedlem, Australia.

Fra en teaterforestilling: sorte og hvite sør-afrikanere fremfører Diktatorens kappe av Peter Howard.

Den svenske lektor Sven Fraenki, en av forfatterne av boka.

18-åringen Øivin Hasting om „De er morgendagen“:

Den glemte faktor i skolen

Det er rart, som elev, å lese en bok som er full av engasjement, etter at man er dysset ned av «objektive», saklige lærebøker i 12 år. Mot slutten av min skolegang følte jeg meg mer og mer frustrert over skolen fordi den ikke ga det jeg trodde og håpet den skulle gjøre. Hva har vi fått: kunnskaper om meget, men kunnskaper som vi snart glemmer. Noen er vekket opp av sløvheten, men flere er nok dysset ned i den, under pensum-pres-

set. Mere enn en elev har offentlig eller privat sagt: Dette kan ikke være alt. Hva er det som mangler? Etter å ha lest *De er morgendagen*, tror jeg det er dette vi har savnet og som elevene egentlig roper etter. Enkelt og greit forteller boken om hvordan lærere har løst konflikter, bragt en ny ånd inn i klassen og gitt elevene et større perspektiv og en utfordring gjennom lærerens eget liv.

Hvor oppgitt kunne man ikke

bli over lærere som på død og liv skulle være nøytrale og ikke våget å engasjere seg. På dette punkt er boken god. Den utfordrer en skole som i decenniene har satt objektiviteten og nøytraliteten som ideal. Den hevder: du skal påvirke. På det moralske område kan ingen være nøytral. Spørsmålet er hva slags påvirkning elevene skal gis — en nytelsesorientert, egoistisk livsholdning, slik som film og reklame presenterer den; eller konkurransesamfunnets materialisme hvor mennesket måles etter sosial og økonomisk prestisje; eller skal skolen hjelpe elevene til å skjelne mellom rett og galt, gi dem en utfordring og ansvarsfølelse for den verden vi lever i. En verden som desperat trenger nettopp dette.

Dette er farlige ting å hevde i et pluralistisk samfunn, men nødvendig. Den tenkningen som boken representerer må gjennomsyre skolen hvis jorden skal bli et menneskeverdig sted å leve. Det er nå at 80- og 90-årenes mennesker blir formet. Bare den enkelte lærer og elev kan kjempe gjennom et nytt syn i skolen.

Valget vil stå mellom det teknifiserte og avpersonaliserte robot-samfunn og et samfunn hvor menneskeverd og enkeltindivids integritet blir respektert. Dette valget vil for en vesentlig del avgjøres i dagens skole.

Det er foran sitert uttalelser fra fremtredende personligheter i vår tid som etterlyser «en ny mennesketype» med de kvaliteter som setter dem i stand til å leve i atom- og romalderen, med «den enorme moralske utfordring som dette innebærer». Sitatene kunne mangedobles. Vitenskapsmenn og tenkere kommer med sine alvorlige advarsler og peker på en mentalitetsforandring og en ny ansvarlighet som vår eneste mulighet.

En skole for fremtiden må være en skole som setter alt inn på å besvare denne utfordringen.

Gabriel Marcel redigerer ny bok

Som en serie fjernsynsprogram trer kapitlene fram i en ny fransk bok, «Mer effektivt enn vold» (*Plus décisif que la violence*), med et panorama over hvordan konflikter mellom mennesker, grupper og nasjoner ble løst.

Boka (utgitt på forlaget Plon i serien *Tribune Libre*) er redigert av filosofen Gabriel Marcel. Han har fått med historien om hvordan et nytt klima vokste fram mellom Frankrike og Tyskland etter krigen, om hva som skjedde bak kulissene før avtalen ble inngått som sikret Tunisias uavhengighet fra Frankrike og om så ferske begivenheter som forandringene i forholdet mellom befolkningen i Papua-Ny Guinea og Australia. Det blir fortalt om hvordan et femti år gammelt «sår» ble leget da talsmenn for den tysktalende minoritet i Sør-Tyrol kom til forståelse med den italienske regjering — for en stor del som en følge av flere delegasjonsreiser fra Sør-Tyrol til Caux.

Boka har også et langt og fargerikt intervju med en havnearbeider fra Bristol. Han forteller hvordan han en gang ledet en streik som kostet landet over en million pund (ca. 20 mill. kroner) og hva som gjorde ham til en «villkatt»-streikeleder, om sin barndom og andre elementer som formet hans karakter. Idag er han en militant forkjemper, ikke bare for arbeiderne i Bristols havn, men for havnearbeidere i hele verden.

En av grunnene til at boka virker så levende er at mange av de som var med på de forskjellige begivenheter selv forteller, med selvsjettelelsens ekthet. Historien om Philip Vundla, en revolusjonær sør-afrikaner, er f. eks. fortalt av hans enke. Sett fra sin afrikanske bydel i Johannesburg beskriver hun hva det egentlig ville si å sloss for rettferdighet for afrika-

nerne og senere for et nytt samarbeid mellom rasene — uten sort bitterhet og hvit arroganse.

Og en fransk anarkist avslører hva som foregår i hjertet til en av tidens revolusjonære studenter i voldelig kamp mot universitetsmyndigheter og politi. Hvordan en ny verden åpnet seg for ham i Caux der han fikk se det samfunnet han og hans venner mer eller mindre bevisst hadde lengtet etter.

Bruk
kvalitetsprodukter
fra

A S SABA

Linjeagenter - Skipsmeglere
Spedisjon - Lagring
Assurans

KST Kristiansand Shipping & Terminal Service A/S & Co.
Bjørneboe — Nielsen — Reinhardt
Havnebygget — Sentralbord 26 160

klippet

LYNDON JOHNSON OG HAROLD Wilson kunne ikke være mere forskjellige hva bakgrunn og personlighet angår . . . Men deres år ved makten hadde visse felles og nedslående trekk. Begge skapte dyp skuffelse hos de ellers optimistiske reform-vennlige krefter i deres samfunn.

Når en ser tilbake vil Johnson og Wilson-årene kanskje vise at offentligheten i et demokrati ser like meget etter karakter hos sine ledere, som etter den rette ideologi. Prøven er ikke å alltid holde fast på samme standpunkt, hvilket hverken er mulig eller ønskelig i en politiker. Det er hans integritet som står på prøve.

Anthony Lewis i *International Herald Tribune*, 3. august 1971.

NÅR JEG SER DISSE SØYLENE (på visse av USAs offentlige bygninger), ser jeg for meg søylene i Grekenland og Roma, og jeg tenker på hva som skjedde med Grekenland og Roma. Da de ble rike, mistet de viljen til å leve, til å utvikles — de lå under for det forfall som ødelegger sivilisasjoner. De Forente Stater holder på å nå dette stadium.

Det kritiske spørsmål er om USA er en sunn nasjon når det gjelder moralsk styrke.

President Nixon, juli 1971.

VI AKSEPTERER IKKE VERDEN slik den er i dag, med stigende antall analfabeter, milliarder underernærte barn og generasjonskløft som blir stadig dypere. Vi kvinner må slutte med å romantisere fortiden og vi må ikke bebreide de unge deres opprør. Vi har vært for opptatt med å gi dem materielle goder i stedet for åndelige verdier. Vi må ta vår moralske standard opp til kritisk vurdering og være med på å prioritere det enkelte menneske og tilliten mellom mor og barn. La oss gi nye generasjoner troen tilbake.

Mrs. Aroti Dutt, tidligere president for det internasjonale forbund for bondeskinner og husmødre — ACWW — under verdenskongressen i Oslo, august 1971.

OPPDRADELSE OG UNDERVISNING i vår tid må ikke begrenses til å overføre tradisjoner og kunnskaper. Hovedoppgaven må være å foredle menneskets evne til å lytte til sin samvittighet. Da vil det, selv i en meningsløs tid, være i stand til å finne mening, den unike mening ved hver enkelt livssituasjon. Og utfra sin egen samvittighet vil det være i stand til å motstå både diktatur og konformitetspress.

Viktor Frankl, psykiater og professor i medisin i Wien, fra «De er morgendagen».

ÆRLIGHET ER IKKE EN GAMMELDAGS dyd, et ideal som ikke har noen plass i et moderne samfunn. Ærlighet er tvertimot en grunnleggende faktor i personlighetens vekst.

Bare når man er ærlig, er kontinuerlig selvidentitet og ekte kontakt med andre mulig. Et menneske som ikke holder seg til sannheten, er en fremmed både overfor seg selv og sine medmennesker.

Clark Moustakas, fra «De er morgendagen».

LANDEVINNINGENE PÅ DEN tekniske sektor har vært eventyrlig i de siste decenniene, kan det tenkes at avansert produksjonsutstyr langt på vei kan kompensere svikt hos menneskene som passer maskinene?

Og direktøren svarer:

—Jeg tror at den motsatte utviklingen er langt mer sannsynlig. Det kreves stadig bedre utdanning og stadig mer ansvarsbevissthet hos de ansatte. Kvalitetskravet er ubønnhørlig på alle plan, og den viktigste faktoren vil fortsatt bli menneskene. Det er de som skal styre utviklingen, — i bedriften som i samfunnet.

Fra et intervju i *Porsgrunns Dagblad* med direktør Trygve Gjergum, Norsk Hydro.

MEN DET ER NEPPE URIKTIG Å slå fast at selve folkementaliteten idag er permissiv, så permissiv at det faktisk er vanskelig for politiet og domstolene å forvalte vår lovgivning etter dens ånd og hensikt og lærerne i våre skoler å undervise på en tilfredsstillende måte.

Faren ved dette skulle være åpenbar for alle med en smule historisk innsikt. Hvis de permissive tendenser får bre seg uhemmet — og lovløshet og uorden som en følge av dette stadig øker — kommer det snart til å oppstå et rop etter sterke menn som kan sette tingene på plass og rydde opp. Det var det som skjedde i Tyskland i de siste årene før Weimar-republikken gikk under og en mann ved navn Hitler kom til makten. Hva det førte til, skulle det være unødvendig å opplyse om, selv for etterkrigsgenerasjonen. Liberalitet og frigjorthet bør det være i et samfunn, men bare i den utstrekning den ikke innebærer ufrihet for andre.

Fra en leder i *Aftenposten*.

Kort nytt

Formannen i et boliglag i et distrikt der 60% er protestanter og 40% katolikker, fortalte på ett av møtene hvordan han hadde greid å unngå et sammenstøt i sitt distrikt ved å følge Guds ledelse. En tillitsmann i en bedrift i Belfast sa at han hadde fått arbeiderne ved bedriften til å skrinlegge en planlagt demonstrasjon som kunne ha fått alvorlige følger.

ACCRA, GHANA

Avisen *The Ghanaian Times* hadde nylig en artikkel om en serie forestillinger av industridramaet *Den glemte faktor*, som ble oppført av The Ghana Playhouse Group i Accra. «Det har aldri vært vist et skuespill som har gitt støtet til så meget kontrovers i løpet av få uker etter første forestilling,» het det i anmeldelsen.

BOGOTA, COLUMBIA

Filmen om Caux ble forleden vist for en gruppe, blant dem José Salcedo, som er leder for Acción Cultural Populad, et undervisningsprogram i radio, for en halv million bønder og jordbruksarbeidere i Columbia. Formannen i landsorganisasjonen har bedt om at det blir iverksatt en aksjon med MRA-filmer i landet.

CAUX

En arbeider fra et skipsverft i Lower Clyde, Skottland, sa i en tale på konferansen som begynte 27. august at bare en ny samarbeidsånd kunne redde skipsverftsgruppen Upper Clyde i Glasgow fra sammenbrudd. «Alle legger skylden på den annen part,» sa John Mackenzie, medlem av Kjelearbeiderforbundet. «Det var også min innstilling. La oss ikke legge skylden på regjeringen, arbeidsgiverne eller fagbevegelsen. Vi har alle gjort feil.»

Mackenzie sa at ved å ta absolutte moralnormer på alvor hadde han sett at det var bitterhet og splittelse i hans eget hjerte og i bedriften hvor han var ansatt. Han besluttet seg til å forandre sin likegyldige innstilling for dermed å kunne gjøre noe for industrien. I fem år hadde han samarbeidet med tilitsmennene i klubben og med bedriftsledelsen for å gjøre slutt på demarkasjonssystemet som han hevdet hadde vært en alvorlig hindring for skipsindustrien i Storbritannia.

BERGEN

Bergens Tidende, *Dagen* og *Morgenavisen* hadde nylig en artikkel om verdenskonferansen for Moralsk Opprustning i Caux, skrevet av ingeniør Steinar Nøvik. Artikkelen, som hadde overskriften «Vårt valg i dag — vår verden i morgen», ble også gjen-gitt i *Sunnmørsposten*. Omkring 20 norske aviser har hatt artikler om Caux i sommer.

TOTEN

Kirkeakademiet på Vestre Toten har invitert en gruppe fra Oslo til å oppføre skuespillet *Stigen*, av den engelske forfatter og journalist Peter Howard. Forestillingen finner sted på Lena Folkehøyskole søndag 17. oktober kl. 18.00.

PARIS

For å markere 25 års konferansevirksomhet i Caux, hadde avisen *Le Monde* den 1. september en artikkel på en tredjedels side, signert Jean Couvreur.

Artikkelen beskriver bl. a. dr. Frank Buchman som «langt fra umoderne», og den fortsetter om Caux: «Der er en blanding av alle nasjoner, med de forskjellige trosbekjennelser nesten smeltet sammen i en sorts levet økumenisme . . . Man må se det på nært hold for å kunne føle denne vilje til åpenhet overfor andre i sin utvetydige ekthet.»

NORD-IRLAND

«Moralsk Opprustning: plattform for fred» var overskriften i en avis i Bangor under de alvorlige urolighetene i Nord-Irland i forrige måned. Avisen refererte ett av de mange møter som var arrangert i distriktet for en delegasjon på 31 fra Australasia. Den samme gruppen talte også på møter i distriktene Armagh, Larne og Lurgan, og i Belfast. Delegasjonen besto av politikere og studenter fra Papua-Ny Guinea, ledere for australnegrerne og hvite fra Australia, og fremstående representanter for Maori-folket på New Zealand. De hadde tidligere deltatt i verdenskonferansen i Caux og ønsket med sitt besøk i Nord-Irland å gi videre hvordan de hadde anvendt MRAs prinsipper for å løse konflikter i sine egne land.

«Dersom vi var beredt til å sette ut i praksis noe av det vi har hørt her i kveld, ville vi kunne bo i et nytt samfunn i løpet av uker eller måneder,» uttalte ordføreren i Bangor.

Hako

FEIE- OG SUGEMASKIN

Sluker alt fra finstøv til tomflasker. Fra kanter og kroker — overalt feier HAKO HAMSTER støvfritt inntil 3.000 m² pr time. Be om demonstrasjon.

Importør:

FR

REINHARDT & CO A/S

Kristiansand S. — Telefon 25 540.

SVARKUPONG

Send meg gratis og uforpliktende nærmere opplysninger om HAKO HAMSTER FEIE- OG SUGEMASKIN.

Navn:

Adresse:

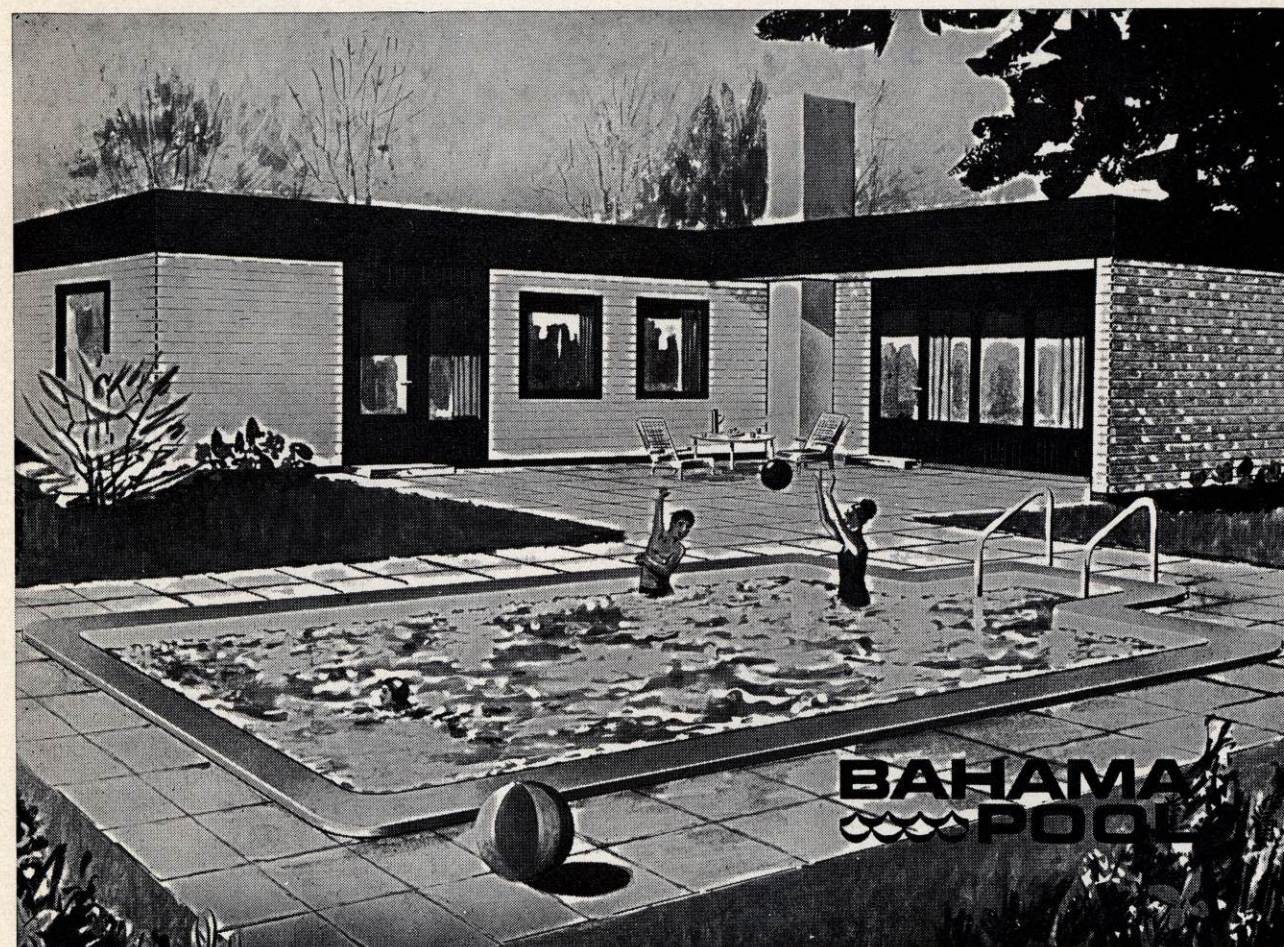
Advokatfirmaet

Torkildsen & Torkildsen

EIENDOMSAVDELING A.S

EIENDOMSAVDELING — FINANSIERING
FORVALTNING

Grensen 3, Oslo 1 — Tlf * 33 05 51 — * 33 08 40

Exklusiv swimmingpool i glasfiberarmerad plast

(6—8 mm vägg tjocklek)

13.800:-

Bahama-Pool är formgjuten och fullt färdig för montering på plats. Ni slipper härigenom helt ifrån arbete och kostnader för formsättning, spackling, målning och underhåll. Den kraftigt armerade polyesterplasten har en enastående styrka och elasticitet.

Bahama-Pool levereras komplett med reningsfilter, förvärmare, bräddavlopp, bottenavlopp, inbyggd belysning samt mahognytrappa med rostfria ledstänger. Pris endast 13.800:- kr fritt fabrik inkl. 2 servicebesök (exkl. moms.)

Vi levererar utrustning till pooler i betong och andra material samt poolkemikalier.

Vår goda service är en säkerhetsfaktor att räkna med!

Begär att få vår fyrfärgsbroschyr!

BAHAMA-POOL AB

Box 145, 542 00 Mariestad
Tel. 0501/145 64

Adjunkt Edvard Brøvig
Vellivn, 13
Jar
050

BÅTPLANER?

Rådspør

Båt-PONTUS

Gøteborgs

Frihavn

Tel: 51 07 04

Båt
PONTUS